

SELMECI UJSÁG

Társadalmi hetilap.

Előfizetési árak.		Felelős szerkesztő	Kiadó és laptulajdonos:	Hirdetési díjak millimeter árszabás szerint.
Selmebányán:	Vidéken:	Wagner László dr.	Nádasy Ferenc	Nyilttér sora 40 fillér.
Egész évre 8 K — f.	Egész évre 9 K — f.	Selmebánya.	Zólyom.	Hirdetési és előfizetési díjak a kiadó címére Zólyomba küldendők.
Félévre 4 K — f.	Félévre 4 K 50 f.	Szerkesztőség: Deák Ferenc-utca 2.	(Telefon szám. 11.)	
Negyedévre 2 K — f.	Negyedévre 2 K 30 f.			
Megjelenik minden esütőtökön.		Főmunkatársak: A főiskola hallgatói.	Kéziratokat nem adunk vissza.	

A lap tiszta jövedelmének 25 százalékát a „Főiskolai-Kör Otthona” javára fordítjuk

Évfordulón.

A Selmecei Ujság egyéves. Kihuzta az esztendőt, bár már születésekor felesküdtek ellene. Voltak, akik elhitték a jósoknak, hogy halvaszületett. Elhitték, mert szerették hinni. Érthető is.

A jósok tudták, hogy majd kibeszéli az igazat. Még mielőtt hallották volna szólni, már kellemetlennek érezték. Tudták, hogy a vállalat konstrukciója erős. Sem a *legönzettebb tábor*, sem a közérdek sérelmeit kutató ész meg nem vásárolható. Olyan eszközökkel, melynek azoktól telnek, akiket bírálni fog, el nem némitható.

Hogy ne volna ingerlő az ilyen sértő létezés. A keserv sokszor zudult is elene. És a Selmecei Ujság akkor élvezte legjobb napjait, amikor nagyon haragudtak rá. Ilyenkor rendszerint nagy igazat mondott. Régi, begyepesedett gorcot bolygatott meg, a klikkszerű prepotencia meddőhányóját, mely alá a gyámoltalan közérdeket hantolták, hogy rajta az önzés sudaras fáival ékes *házipark* zavartalanul disztelenkedhessék.

Hihetetlen is volt hallani, hogy Selmeceen olyan ujság jelenhessék meg, amelynek traktamentumát nem a főrubeliek főzik. Lehetetlennek látszott, hogy a régi *kipróbált* ecetszagu főzőüst mellé újat merészellen valaki állítani, hogy benne különb ételt főzzön, mint a minőt a *házi* szakácsok főznek és szeretnek.

Ópium főtt azokban az ócska fazekakban. Leszokni róla persze igen nehéz. Mikor a Selmecei Ujság frissebb, egészségesebb ételt kínált, merénylőnek bélyegezték, mert a narkóizistól akarta megmenteni az ópium rabjait.

És ma? Még mindig narkotizálnak. Jó törökök vannak itt. A szenny is meg van, a rendtelenség is a muzulmán pihenéshez, csak az ég azurja meg a déli pálmák hiányoznak a gurbe utcákból.

Egy év letelt és a háziak még ma sem mások, mint voltak. A fát vessző korában kell hajlítani. Amíg új ültetés nem következik e városban, addig ne várjunk jobb gyümölcsöt. Új, idegen emberekkel, idegen szellem kell ide, amelyik szokatlan, mint aminő a Selmecei Ujság volt a bennszülötteknek. Csak akkor lesz rend, ha majd hódít az az erő, amely ma még itt unszim-

patikus, a fejlődés és józan élet ereje.

Változzék meg a csillagos ég. Szimuljanak ki utcáink és tenger jöjjön hegyeinkre — csak távozzék el a régi rend tőlünk. A föld induljon meg, ha ő nem mozdul. Mert vele élni nem lehet.

Igy nyilatkozik a város kikiáltott *»ellensége«*.

És azért, amiért oly nagy ellenségnek kiáltották ki sokak a Selmecei Ujságot, ne méltóztassék ám hinni, mintha tényleg nem volna ellenség. Hiszen ilyen agyonszövötten kikristályosodott városban lap csak akkor ekzisztál barátként gondtalanul, ha csak beszél, de nem nyilatkozik. A Selmecei Ujság unja s gerinctelenséget. Nem foglalkozik kenetekkel, nem önt ártatlan glicerint. Patikaszerekkel operál. Ezek sok meg savak. Csipnek, marnak. De soha nem altatnak. Revolúciót idéznek elő. S ennek haszna van.

Meggátolja a szaporodást. Felszinen tartja a gondolkodást. Még az alvók is figyelnek. Felhívja az érdeklődést a zsebek iránt, amitől a régi rend ópiuma sikeresen terelte el a figyelmet.

S ha ma egy éves korában szót szól a nagyközönséghez, most is csak így nyilatkozik, hogy itt narkotizálnak. Tanácsa pedig az a figyelmeztetés, hogy ez káros a szervezetre!

És ez nyilatkozat. Nem beszéd csupán. Nem tudjuk, kik haragudnak ránk e miatt. Nem ismerjük ellenségeinket. Barátainkat sem. Azt azonban mindenkinek eláruljuk, hogy a Selmecei Ujság hasábjai vannak annyira, hogy olvasatlanul nem maradnak. Már csak azért sem, mert ellenségeink vannak. Szabály ugyanis, hogy a félok figyelnek.

Egy jóbarátunk bizonyosan van. A meggyőződés. Ez nem hagyott el soha bennünket. Némely ellenségünket is ismerjük. Az egyéni hiúság is ezek közül való. A felekezeti bírálat. A félelem. Az ópium. A *propaganda fori*. A madarászás és desavuálás. No meg az is árt, hogy a szót kimondjuk. Pedig — ugymond a böcs —, a bírálatért nem a megharagadás az első, hanem a megtérés vagy a cáfolat. Egy éve élünk már, s még nem láttuk másodiknak a haragot attól, akihez érces szavunk volt.

Egy éves a Selmecei Ujság. Van-e valakihez köszönő szava? A S. U. a közérdek rettenthetetlen hangja, nem

jövedelmi vállalat. Aki pártolja, a közjóért való munkálkodásban nyújt segítséget. Csak az a baj, hogy azokat, akik az ópiumnak már felültek, a Selmecei Ujság hangjával nem lehet a közérdek támogatására megnyerni. Előbb haragudnak s aztán gondolkoznak.

Lapunk belső értékéről s színvonaláról nem nyilatkozunk. Titkos és nem titkos olvasóink vannak, ők tudják, hogy milyen belül a Selmecei Ujság. Papirunk jó. Betűink nem e városból valók. Idegenek vagyunk saját otthonunkban. A *propaganda fori* kieszközölte, hogy olvasóink jól kiszellőztetett lapot kapjanak.

Egyébként a Selmecei Ujság az igazságból él. Ezután is. S előbb dezertál innen a nép, mintsem bizonyosodnék, hogy más éltető erő is adhatna életet e városnak, mint a mi igazságunk: a *gondolkodás és munka*.

Üdvözöljük pártolóinkat!

Nyomor.

— Az ifjuság szózata a nagyközönséghez. —

Regisztrálunk hangulatkeltés nélkül.

A főiskolai Segélyegylet a főiskola intézményei között a legszebb, legideálisabb. Gondoskodik az egészséges, de anyagi nyomoruság következtében éhező és télen át didergő, egész éven át rosszul táplálkozó szegény diákokról. Évenként 3000 koronát oszt ki közöttük. Rendszeren 25 hallgatót segélyez, akik szegénységükhöz mértén 8—20 korona havi segélyt élveznek.

A segélyegylet a múlt hónap végén kirta a pályázatot, hogy a segélyre reflektálni akarók folyamodjanak. Természetesen hatósági szegénységi bizonyítvány kíséretében. Ötvenöten jelentkeztek. A választmány átvizsgálván a kérvényeket s a folyamodók családi viszonyairól s vagyoni körülményeiről adott szokásos önbevallásokat, nehéz helyzetbe került. Kisült, hogy 30—40 olyan ifju iratkozott be a jelen tanévben a főiskolára, akik annyira szegények hogy nincs miből élniök. Nincsen mit enniök. Kevés kivétellel jeles, vagy jó érttségi bizonyítványuk van. Kevés kivétellel teljesen árvák, özvegy édesanya, vagy oly szegénysorsu szülők gyermekei, akiknek nagy megerőltetésükbe kerül fiuknak havonta tiz-husz koronát is küldeni.

Mi sem természetesebb, hogy a főiskolai Segélyegylet választmánya a helyzet kényserősége folytán 24 ifjut — bár megérde-

melték volna a segélyt — a rendelkezésre álló kiosztandó segély elégtelensége miatt kérvényével elutasított.

Ez a száraz tény a többi következik.

A selmeci lakás és megélhetési viszonyokról nem kell beszélnünk. Aki ebben a szerencsétlen városban kénytelen leélni egész életét, vagy csak életének egy pár évét az ugys tudja, hogy Selmec a lehető legdrágább város. Tudja ezt mindenki. Legfőképpen a főiskolai ifjuság, mely idején nevelődni bánya s erdőmérnöknek. S mert érzik a drágaságot, anyagilag tarthatatlan helyzetüket, óvszerről igyekeznek gondoskodni.

Rége ilyen óvszer volt a főiskolai Segélyegylet, mely az arra érdemes szegényebb sorsukat segítette. Az idők változásával rájöttek, hogy a Segélyegylet egymagában kis eszköz. Csak fillérekkel segíeyezhet s koronák kellenének.

A budapesti és kolozsvári főiskolák példájára akció indult meg. Menza akadémiák szükségeltetnek. Ifjusági konyhák. Egész, vagy fél-ingyenes ebédekkel.

A riadó *Bartha Béla* dr. főiskolai tanár, a segélyegylet elnöke ajkairól hangzott el. S nem eredménytelenül. A menza megalakulásához közeleg. A jövő év folyamán meg is kezdi működését az állam s a főiskolai Segélyegylet segítségével. Ez a jövő képe.

De itt a szomorú jelen. Ötvenöt ifju ember a nyomorral küzd. Nyomor. Rettenetes annak, aki látja, még rettenetesebb annak, aki végig éli. Pláne ha hozzá még ifju ember az illető. A főiskolai Segélyegylet jelenleg csak annyit nyújthat a rendelkezésre álló eszközök elégtelensége folytán, hogy a segélyezett lakásukat kifizethetik. De emellett éheznek. Segítségre van szükség. A főiskolai Segélyegylet ideális törekvésének támogatásáról van szó addig is míg a menza létesülhet, a segélyegylet súlyos terheinek okos jóssággal való megosztásáról. Amit úgy vélünk jónak, hogy *vállaljon el a polgárság tehetősebb része azok*

közül a szegénysorsú főiskolai hallgatók közül egyet-egyet ebéd és vacsorával való ellátásra akik a főiskolai Segélyegylet-hoz folyamodtak segítségért addig is, míg a menza megkezdheti működését. Ez a felhívás szól a városunkban létező három nőegyletnek is. Ha csak 10—15 ifju kap ily módon ételt, már akkor nagyon meg lesz könnyítve a főiskolai segélyegylet helyzete.

Jelen felhívásunk úgy tudjuk nem találja városunk egy néhány polgárát készületlenül. Hiszen a főiskolai segélyegylet választmánya tett már ez irányban kezdeményező lépéseket *Horváth Kálmán* polgármester útján.

Horváth Kálmán polgármester eléggé nem dicsérhető módon, mint a főiskolai ifjuság önzetlen s lelkes barátja magáévá tette az eszmét s saját iniciatívájából már is több tehető polgárnál közben járt a nyomorral küzdő főiskolai hallgatók érdekében, hogy ebéd s vacsorával elláttassanak. Szép jelt adta nemesen érő szívének, mikor ő maga is elvállalt egy főiskolai polgárt ebéd s vacsorával való ellátásra, s közben járt a Kolos leánynevelőintézet s a kórház apácáinál is.

Reméljük a polgármester kérése és közbenjárása eredménnyel fog járni. Hisszük, kérésünk meghallgatásra talál a selmei társadalomban. A jók, kik soraik közt találtnak, készséges lélekkel sietnek majd az ifjuság segítségére.

A közgyűlés.

A főispán.

Eljött. Az, hogy minek, egyelőre még titok. Egyik tisztelője, amikor belépett, gúnyosan mondta; „itt van a mi megmentőnk.” Az öreg a nyitányt így kezdte: „van szerencsém a gyűlést megnyitani”, üdvözölte a megjelent új bizottsági tagokat s azon véleményének adott kifejezést, hogy a város közönsége bizalmával olyanokat tüntetett ki, akik a város érdekét szívü-

kön viselik. Az új tagok hízta, a polgármester mosolygott.

A polgármester bejelentette, hogy a kormány a bányászatot be akarja szüntetni, erre a méltóságos ur kijelentette, hogy nem hiszi, kételkedik benne. A polgármester ámult és bámult, valószínűleg nyilatkozatot fog legközelebb kiadni a „Hiradó”-ban, hogy neki van igaza — mégis. A méltóságos ur azután szíves volt lekritizálni a saját kormányát s kijelentette, hogy kegyetlen volna az a kéz, amelyik ilyet tenne.

A polgármesteri jelentés.

Olyan volt, mint a beszédje szokott lenni, nagyon bő és fölösleges színezetű. Elhangzott benne a városi bányászat hattyudalának első strófája s programjában kifejezett bizalommal ellentétben a város jövőjét nagyon sötét színekben festette. A dolgozói tanácskozást a gazdasági bizottságra bízták. A temetkezési egyesület ügyében megejtett vizsgálat azonban szerinte megnyugtató. A tagok pénze azonban előadása szerint nincs veszélyeztetve, de azt elfelejtette közölni, hogy mivel van biztosítva. Jelenti, hogy a vasuti uton most már gázlámpák fognak égni és szükségesnek tartaná, hogy az állomáson is így legyen, javasolja, hogy ez irányban a vasuti igazgatósághoz kérelem intéztessék.

Az új tagok.

Egy párt berendeltek gyakorlatra. A polgármesteri jelentés szerint nem meg, de behívták őket. Az igennel való szavazásra alkalom kínálkozott. A gyámpénztári pénzből közgyűlési engedély nélkül elköltöttek egy csomó pénzt s a miniszter most utólagos határozatot kívánt. Persze a jóváhagyás lett indítványozva, az igenre ennél volt szükség. Ács Ferenc, amikor nevén szólították zavarba jött, hogy mit csináljon, mert nem tudta miről van szó, Richter Ede azonban hangosan oda sugta neki az „igen”-t.

Az ellopott csavar.

Írta: **Zsoldos László.**

Volt egyszer, nem tudom melyik városban — egy ember. De nem olyan ember, mint a többi, hanem olyan aki: gép. Rendes, tökéletes gép. A teremtés remeke. Megvolt orra, szeme, szája, füle, szive, karja, keze, lába, dereka, idegei, agyveleje, de mindene, járt, kelt, evett, ivott, ült, hevert, irt, olvasott, beszélt, gondolkozott, érzett, aludt, — éppen azon a módon, ahogyan azt a többi ember teszi ezen a nyughatatlan földön.

Nos, ez az ember — még ifju ember volt — szeretett egyszer egy leányt. Mondjam meg a nevét? Jó: képzelje el olvasóm, hogy Ilának hívták, Ilonka, Ilonának, Ilusnak, vagy ha úgy tetszik Helenának.

Minden rendben volt, emberünk gépezete pompásan működött. Festőnek készült: festett. Akik műértők voltak, azt beszéltek róla: szépen fest, és még sokra viheti. Ugy volt, elveszi a leányt, a szökét, akitől imént említettem, hogy Ila volt a neve.

Nemde, közönséges e mindennapi történet? Ám csak türelem! Most következik a „valami”. Volt Marosvásárhelyt, vagy

hol, gondolom évtizedek előtt, egy kut, amelyikben benn volt egy óra, vagy micsoda; és valahányszor a kutból meríteni kezdték a vizet, a benne levő óraszerkezet elkezdett muzsikálni. Ezt a kutat meg az óráját egy bankóhamisító készítette. Olyan agyafurt bankóhamisító, hogy a küszöbe alatt volt elrejtve a prés, a küszöb rugóra járt, s mikor a látogató rálépett a küszöbre, a küszöb ugyanakkor gyártotta a bankót. Sok látogatója lehetett, mert mindég vendégség volt nála; de ha nem akadt látogatója, akkor a furfangos fráterje maga állt rá a „terülj asztalkám”-küszöbre és úgy kopogta rajta a csárdást, ameddig bele nem fáradt. Egyszer azután őt is utolérte, amit egy gonosz ember sem kerülhet el: a végzet. Rajtacsípték. Elitelték sok esztendőre. Az agyafurt bankóhamisító akkor kapta magát, s elkéredzkedett a törvényszéktől, hogy kísértesse be földőzet alatt Marosvásárhelyre; meg akar igazítani valamit a kutján, mert fél, hogy a fogság ideje alatt elromlik. Megengedték neki, lekísérték. Ő pedig oda ment a kuthoz, kivett a szerkezetéből egy csavart és a kut attól a perctől fogva soha, de soha többet nem muzsikált. Sem

akkor, ha huzták, sem pedig akkor ha nem huzták. Hívtak ahhoz aztán szakértő munkásokat, külföldi szaktekintélyeket: senki, de senki nem tudott rájönni, hol volt, melyik volt a kihuzott csavar. Senki sem bírta megjavítani. Ugy, hogy a marosvásárhelyiek végre mérgükben betömtek a kutat.

Hát olvasóim, ezt a kut történetét egy csúf, törpe pupos gnom is tudta és kíváncsi volt rá, vajjon mi történnék, ha a mi festőnkől — abból a gépemberből, aki elakarta venni a szöke leányt — szintén kivessz egy csavart? Megáll-e a gépezete, működik-e tovább, avagy ha működik, hogyan működik? A kíváncsiság pedig sok mindenre ráviszi ilyenkor az embert; rávitte tehát a törpe gnómot is, aki bizony nem sokat gondolkozott, hanem kivett egy csavart a festő gépezetéből. Kivette belőle, éppen a szive közepéből a szöke leányt, vagyis azt az érzést, hogy a kedves nő szereti. Hogy őt szereti és senki más. Hogy az övé lesz és senki másé! Kivette ezt a csavart és elrejtette. Vége volt; nem lett meg a házasság.

Hogy mi történt ezután? Nem, olvasóm ez a gép nem állt meg, mint a bankóha-

A tárgysorozatból.

A fizetésemelést jóváhagyta a miniszter. Egy csomó fáról nem tudják, hogy a városé-e vagy a vállalkozóé? A polgármester elárulta, hogy a miniszter nem valami gyöngéden kezeli a várost, arra, amit felírnak, azt válaszolja, hogy „nem igaz“, „rémlátás“. Elhatározták, hogy a miniszter és az ő igazságuk kedvéért pert indítanak s erre 500 korona költséget szavaznak meg. Vihnyén fedélszéket s ha a pénzből telik istállókat és turista szobákat csinálnak, mert ez fizeti ki magát a legjobban. A vasuti értekezletre egy csomó bizottsági tagot küldtek ki. A bankai vízvezetékét helyreállítják, a belvárosi vízvezeték kedvéért Krkos Józseffel az alsó-vöröskuti tavat kitisztattatják, ezt már engedély nélkül meg is kezdték, valami 1850 K.-át emlegetett Altmann Imre, talán ennyibe kerül. A Semberi ház félelemletét a munkásbiztosító pénztárnak adták bérbe 920 K.-ért. Jóváhagyták különféle városi földeknek árverés útján történt bérbeadását. Azt, hogy mennyiért adták bérbe, elfelejtette Altmann Imre megmondani és kíváncsi senki sem volt. A faanyagok árát felemelték. A főiskolai kör által az „Otthon“ céljaira megvett ház 222 korona vételi illetékét a közcélra való tekintetből elengedték. Borbély Sámuel és Erős Rezsőt ingyenes erdőgyakornokokul felvették.

A bányaiskola.

Egészen bizonyos már, hogy a hegybányai bányüzemeket beszüntetik és oda-viszik a bányaiskolát. Ez az első rekompenzáció a Selmeccről elviendő bányászattól. Ugyilátszik odafent a pénzügyminiszteriumban nagyon szeretik a főispánt és polgármestert.

A németi vasut ügye.

Azt hisszük nincs olyan polgára e városnak, aki régen tisztában ne lenne azzal, hogy a németi—selmeccbányai vasutvonal kiépítése milyen nagy fontossággal bír

városunkra nézve, a mostani szomorú viszonyok mellett valósággal a létkérdés természetével bír.

A város hivatalos közlönye szokatlan nyíltsággal azt írja, hogy ezelőtt két esztendővel már-már létesült a vasut. A város megszavazott e célra 200.000 koronát, elkészültek a vasut tervei, megvolt a közgazgatási bejárás is az elmaradhatatlan bankettel együtt, ezzel azonban megfeneklett az ügy s hét év óta pihen, alszik.

A vasut ügyét most a főispán bolygatta meg, értesítette a polgármestert, hogy lépéseket tett a kereskedelemügyi miniszteriumnál a vasutvonal létesítése s az előmunkálati engedély megszerzése iránt s ott azon választ kapta, hogy az érdekelt-ség megbízásából teendő felterjesztése komoly megfontolás tárgyává fog tétetni. Kérte a polgármestert, hogy a város és az érdekelt községek nyilatkozhatása végett e hó 13-ára a városháza tanástermébe értekezletet tüsszön ki.

A főispán által közölt miniszteri válasz rettenetesen semmitsem mondó s tartunk attól, hogy a felül és alul egyaránt népszerűtlen főispán személye, a városházi rövidlátó gazdasági politika a hivatalos közlönyben irt eredménynél tovább jutni ezuttal sem fog, mégis, mert erős a meggyőződésünk, hogy a város közönsége a saját lábán járva erős akarattal az óhajtott célt elérhetné, a dologgal komolyan óhajtunk foglalkozni.

A hivatalos közlöny napihirei között azon véleményének ad kifejezést, hogy a dolgot nyélbe ütni csak úgy lehet, ha a vasuti vonalat az állam építené ki saját költségén, így semmit sem kellene áldozni és óriási előnyt nyernénk, másik lehetőségként pedig a törzsrésztvényeknek községi pótdoból való jegyzését és fedezését jelzi s biztat azzal, hogy áldozattól sem szabad visszariadni.

Ebben a hirben erősen megnyilvánul a városi spekuláció szokása, amely mindig a más zsebében turkál. Mi nem habozunk kimondani, hogy mindkét feltevés a reális

gondolkodástól messze jár. Az államtól segílyt nem várhatunk, mert minden oldalról oly óriási mértékben van igénybe véve, hogy egy mindenkor és mindenre kapható törvényhatóság anyagi haladására százezreket nem költhet. A törzsrésztvényeknek pótdobával való fedezésére pedig gondolni azért nem lehet, mert a közönség a mostani pótdob terheit sem képes már elviselni.

Egy lehetőség mégis van, mely a tervet kivihetővé teszi. Ez a lehetőség pedig Vihnye fürdőnek eladása és vételárának a vasut céljaira való fordítása. Nagyon jól tudjuk, hogy a fürdő értéke adóssággal erősen meg van terhelve, ez azonban akadályul nem szolgálhat.

A fürdő eladása esetén feltétlenül maradnia kell egy jelentékeny összegnek, ha ehhez hozzáadjuk azt, ami a fürdő fenntartására és beruházásokra már előirányozva van s azt az összeget, amely más tételek alatt szerepel, valójában azonban a fürdő létezésére és házi kezelésére vezethető vissza s végül azt az összeget, melyet a városi gazdaság csökkenése és egyszerűsítése folytán nyernénk oly jelentékeny pénz előállítására lennénk képesek, amely a remélhető állami segítyezés és a pénzintézetek által már a multban felajánlott hozzájárulások figyelembevételével elegendő lenne a vasut tervének kiviteléhez.

Az az annyiszor hangoztatott beszéd, hogy a fürdőt eladni nem lehet, csak mese, melyet a házi kezelés folytathatása végett a hiszékeny közönség kedvéért találtak ki és szönek tovább, az a felfogás pedig, hogy a fürdő nekünk valóságos kincs, neveltséges beszéd, mert az értéknek megfelelő hasznot sohasem hozott és hozni a mi városi gazdálkodási módszerünk szerint sohasem is fog.

A fürdő a városnak valóságos átka, mely tenger pénzt nyel el s a pénznek látszatja nincs, mert a fürdő értéke a befektetések ellenére nem nő, jövedelmét pedig a város mindig elpazarolja, ha mégannyi lenne is. Az érték marad, az adósság pedig egyre s az utóbbi időben ro-

misítő kutja, hanem tovább működött. Tovább érzelt, járt-kelt, mozgott, irt-olvasott, dolgozott az ecsettel, és tovább aludt. Azaz, hogy bocsanat, itt egy kis hiba esett. Emberünk ettől az időtől fogva csak annyiban aludt »tovább«, amennyiben későbbben ah, kedves olvasom, sokkal későbbben ment aludni, mint azelőtt. Poljain nyelven ezt úgy mondják, hogy emberünk: »lumpolt.« Ebből kifolyólag természetesen többet ivott, és kevesebbet dolgozott. Szóval a gép járása megromlott, késett, vagy sietett, ferde uton járt, nem tudom, de szent valóság, hogy »félre működött.«

— Itt baj van! — szólaltak meg a barátok, és hogy segítsenek a bajon, elhívták az orvost; már mint, íetszik tudni, a sorsot. Az orvos eljött és megnézte a beteg gépét. Nézte, tapogatta, próbálgatta; végül kimondta a véleményét, hogy a gépezetnek baja van: szerelmes és nincsen: kibe? Megnézte az orvosi rendelvényt, hogy a betegnek mi kell. Ha nincs kéznél, hozatni kell a gyógyszer-tárból, vagyis a műszerésztől. Tudakozódtak itten, hogy milyen nő volt az előbbi? szöke volt, csinos

volt, jó volt, kedves, okos, élénk természetű volt.

— Jól van. Ilyent kell neki venni!

Vettek. Ebben is megvoltak a felsorolt tulajdonságok. A gép izgett-mozgott, a szive is jobban működött, szerette volna is a nőt, de hiába, hiába. — Aludni csak sehogysem akart. — Ahelyet ivott, mulatott, s mikor nagy nehezen hazabotorkált, mielőtt elszunnyadt volna, ő maga sem tudta: mitől, vagy miért, de nem volt rendben.

— Nem jó a gyógyszer! — szólott az orvos látván, hogy a baj nem akar megszűnni. — Talán az ellentét használ! Ila az első, szöke volt: barnával kell kísérletet tenni!

— Jól van. — Hozattak neki barnát.

Nem használt. Szegény gép elkezdett berregni, és most már egészen, de merőben össze-vissza működött. Már nem is dolgozott, csak mulatott, mialatt — az előbbi alázattal ellentétesen — folytonosan azt hitte magáról, hogy elmúlt a baja, és teljesen jól működik.

Az orvos azonban látta, hogy ha még sokáig így marad, a gépezet egészen tönkre

megy, látta, de bármilyen gyógyszerrel is próbálkozott, nem tudott segíteni a betegnek. És ki tudja a mi szegény festőnk csakugyan időnek előtte belepusztult volna a bajába, ha időközben a kis pupos gnóm — aki már megelégette a kísérletezést — meg nem sajnálta volna a gépezetet és egy-egy kirándulás alkalmával, amelyen a festő véletlenségből összetalálkozott a szép, szöke Ilával — titokban, hogy senki észre ne vegye, vissza nem teszi a tökéletlen gépecskébe az ellopott, titokzatos csavart.

De visszatette és másnap a szerelmes festő boldogan sietett a papirkereskedésbe, hogy megrendelje az eljegyzési kártyákat, amelyek hirül adják, hogy mátkaságra lép a szép Ilával.

S visszatétetvén helyére a nélkülözhetetlen, titokzatos csavar, a mi festőnk gépezete újra, egy-kettőre — visszazökkent a régi kerékvágásba, s megint olyan jól, olyan derekasán és olyan boldogan végezte a dolgát, mint annakelőtte.

Ez kedves olvasom, a titokzatos csavar különös története.

hamosan halad felfelé a pótadóval együtt.

A vasut összehasonlíthatatlanul jövedelmezőbb vállalat lenne. Igaz ugyan, hogy annak áldásait elsősorban a város polgárai élveznék s nem a városi tisztviselők, mint a fürdőnél, de már legfőbb ideje itt van, hogy abban a tornyos házban megértsék, hogy a várost a közönség és nem a tisztviselők képezik s a polgárok anyagi gyarapodása tulajdonképen a város gazdagodását jelenti.

Ez az egyetlen mód, amely a tervezett vasut megépítését lehetővé teszi. A részletekkel későbbben még foglalkozni fogunk s oly megtakarítások lehetőségét is ki fogjuk mutatni, melyek nevezetes összeget képviselnek.

Haldoklás.

A temetkezési egylet már régen beteg. Évekkel ezelőtt az egylet néhány tagja ezt észre is vette s a betegségen segíteni akart. Az okoskodókat azonban egyszerűen lehurrogták és izgatónak mondták. Az emberek gondolkodni nem szeretnek s elhitték, amit a többség mondott ott, hogy nincsen baj. A beteg betegnek maradt.

A számtani tétel pedig, mely a bajnak csirája volt, nagyon egyszerű és világos: 80 koronából nem lehet 200-at fizetni. Nem akarták megérteni, mert a fejős ténben sokaknak nagyon kedves volt. A szegény néposztályt hangzatos jelszavakkal csodították az egyletbe tovább is.

Az okoskodás a vezetők részéről az volt, hogy sok 80 koronából sok 200 koronát lehet fizetni, de ez megint hamis tétel, mert a sok 80-ból csak több és nem sok 200-at lehet csinálni. Amikor a tévedést észrevették, már késő volt, az egylet a bukás szélére került. A lelkiismeretlenség itt kezdődött.

A terv az volt, hogy még több tagot szereznek, hogy a 200 koronák tovább tartanak s aztán — üsse kő. Az egyszerű azonban nem engedi magát becsapni. Minél több tag volt, annál több 200 koronát kellett fizetni, a baj egyre nagyobb lett, a betegség terjedt.

Akkor kezdtünk mi ezzel az ügyvel figyelmeztetés folytán foglalkozni. A vezetők, pénzelők ugráltak, toborzókoltak, de a közönségnek végre megnyílt a szeme és megértette, hogy baj van. Megindult a mentési kísérlet s az okozott baj kellemetlenségeinek másra háritása végett ránk fogták, hogy a bajt mi csináltuk, izgatunk. Lehurrogtak minket is, de azért az igazság igazságnak maradt.

A beteghez orvost hívtak, egy bizottságot. Hasztalan volt, az egyszerűet megváltoztatni az sem tudta. Megoldásként a temetkezési segélyek erős csökkentését ajánlotta. Ezzel azonban a bajon segítve nincsen, csak a bukásnak később való bekövetkezése lenne elérve.

Mi a tények megállapítása végett miniszteri vizsgálatot sürgettünk s abban reménykedtünk, hogy ez jobb írt talál a bajra. A vizsgálat végre meg lett ejtve, de a várt eredményben csalatkoztunk, jobb orvosságot ajánlani az sem tudott. Egy csomó elköszött jó tanács az egész eredmény.

A vizsgálat eredményére vonatkozó miniszteri leirat egy tanácsok alakjában foglalt vádirat, melyből megállapítható, hogy: beteg embereket vettek fel a multban, (1 pont) ez ellen az orvosi bizonyítványt ajánlja, hogy 2 korona 40 fillér felvételi díjból az alapszabályok ellenére csak 40 fillért fordítottak az előirt célra (2 pont;) hogy a felvételi díjak $\frac{5}{6}$ részét nem fordították az alaptőke gyarapítására s ezek $\frac{1}{6}$ részénél többet fordítottak az ügyviteli kiadásokra (3 pont;) ez ellen az alapszabályok betartása a kinált orvosság; hogy a kifizetési járulékokat nem a hozzátartozóknak és jogutódoknak, hanem másoknak is fizették, amit az alapszabályok szigorításával tart elkerülhetőnek, (4 pont) hogy az egylet az alapszabályok rendelkezése ellenére nemcsak a tagok segélyezésére, hanem más célokra is szavazott meg összegeket (5 pont;) ez ellen az egylet figyelmeztetését ajánlja; hogy kölcsönt sokan vettek fel és legtöbben nem fizettek vissza semmit s erre az egylet a tagokat nem szorította; a váltókölcsönök elnyerésénél és kamatok beszédésénél mód és alkalom nyújtatik a pénzbeszédőknek visszaélések elkövetésére (6 pont) ez ellen a váltókölcsönök beszüntetését javasolja; hogy a pénzbeszédők bizottsági tagok s ennek folytán a fizetett tagok igazgatják az egyletet s az ő szavazatukon dől el minden (7 pont) s ezért bizottsági tagokul olyanokat ajánl, akik működésüket ingyen és érdek nélkül végzik; hogy a pénzbeszédő bizottsági tagok a behajtott összeg 10 $\frac{1}{100}$ -án felül az üléseken való megjelenéséért utipénzt s az év végén még külön jutalmat, tehát nagyon sokat kapnak (7 pont;) hogy a felvett tagok nevei a bizottsági ülések jegyzőkönyveiben nincsenek nev szerint megemlítve (8 pont;) hogy a nem fizető tagok az alapszabályok ellenére figyelmeztetés után 30 nap mulva sem záratnak ki (9 pont.)

A miniszteri leirat konkrét panaszokat is jelez, az ezekre vonatkozó vizsgálati jegyzőkönyvek azonban érthető okokból nem lettek köztudomásra hozva. A sikeres továbbműködhetés érdekében a miniszter észrevételeinek figyelembe vételét, az életképesség biztosítása végett pedig a temetkezési segélyek erős leszállítását javasolja.

A miniszteri rendeletben egy árva betűvel sincs említés téve arról, hogy az egyleti tagok érdekei ez időszert biztosítva lennének. Azt is közli ugyan, hogy az egylet vagyonkezelése teljesen rendben van, hűtlen kezelés vagy megtorlást igénylő egyéb visszaélés a vezetők részéről nem követtetett el s az egylet könyvei a bevételekről és kiadásokról hű képet nyújtanak. Ezeknek a kijelentéseknek azonban az ékesen szóló tanácsok mellett egyáltalán semmi értéke sincs és csak az a célja, hogy a vezetőket és vizsgálókat, akik állami és városi tisztviselők, a hinárból kirántsa. A város hivatalos közlönyének az az előadása pedig, hogy a vizsgálat semmi kifogásolni valót nem talált az egylet vezetésében és csak az alapszabályokat kifogásolták melyek nem alkalmassak az egylet fenntartására vétkes felüle-

tességgel irt tájékoztatás, amely a hivatalosan leközölt miniszteri leiratból is teljesen megbizhatatlannak állapítható meg.

Mi tényként állítjuk, hogy a vezetők az alapszabályok rendelkezéseit sem tartották szem előtt s az egyletet saját önző érdekeik ápolásával, a tagok érdekeinek elhanyagolásával kezelték s a tönk szélére juttatták; állítjuk, hogy a tagok érdekei biztosítva a jelenben egyáltalán nincsenek, a jövőben pedig az uralkodó szellem és a számtani tehetetlenségek folytán nem lehetnek, bizalmat sem az egylet, sem annak vezetői nem érdemelnek; állítjuk, hogy az egylet a tagoknak oly előnyöket nem adhat, mint akármelyik betéti üzlettel foglalkozó pénzintézet s létezése lehetetlenség.

A haldoklás már megkezdődött. És a halál ellen pedig nincs orvosság. Hasztalan kürtölik az ellenkezőt, hasztalan próbálják új életre ébreszteni a hivatalos tényezőket. Mi a valót a maga meztelenségében tárjuk elő, mert látjuk, hogy az egylet létezése, a haldoklás hosszabbítása közgazdasági-lag és egyéni szempontokból is káros.

H I R E K.

Revolverzurnalisztika.

(Csemege.)

Selmecen a legtöbb história a koresmában esik meg. Ez baj, mert így lesz sok dolognak az ize koresma, értelme alkohol. E gondűző tényezőket allúrjeivel ékes szivhangok már az italmérési engedélyben szabadalmazva vannak. Megütközni rajtuk nem szokás. Elítélni őket — vakmerőség.

Bocsánat nagy világ! — mégis belekeveredtünk ebbe a bünbe. Elíteltük mult számunkban Altmann Imre városi tanácsos rnak a koresmában tett nyilatkozatát, melylyel a József Kir. Hereceg Szanatórium Egyesület céljaira történt gyűjtést aposztrofálta. Altmann Imre úr — misem természetesebb — cáfoló nyilatkozatot tett közzé a Selmecbányai Híradóban s benne eleven szinekkel így fest rólunk szerényen: közleményünk tisztességre utazó s oly revolverzurnalisztika, mely még egy zúglapba sem való s beszennyezné magát, ha annak taglálásába bocsátkoznék.

Nos, hogy be ne szennyezze magát, majd taglaljuk mi.

Nyilatkozatunkban Tóth Bélát követtük. Tóth Béla európai híru zurnaliszta volt. Hihetetlen durván írta az igazságot. Aki nem hiszi, olvassa el „Esti levél“-eit. És még sem volt revolverzurnaliszta. Miért nem, mert nem követelt senkitől sem „pénzt vagy becsületet“. A revolverzurnalisztika e legfőbb és lényeges kritériumától mi is mentek vagyunk, Altmann úrtól nem kértünk pénzt. Becsületét sem kívántuk. Hogy egy liter bort emlegettünk, az magába nem sértő. A revolver itt még nem durrog. Az sértődik meg, a ki a bor iránt érzékeny. És Altmann úr konstatálja, hogy megsérült. Ez volt egyik tag.

Uj tag. A tekintetes úr városi tanácsos. Haragszik a Selmeci Ujságra. A koresmában ugy tett, mint a ki a lányának beszél, hogy a menyé értsen belőle. A társágának beszélt, hogy milyen *ostobaság* volt

a szanatórium javára való gyűjtés. Mi azonban tudtuk, hogy a Selmecei Ujságnak szólt. Ott voltunk. Így éreztük. A gyűjtést t. i. lapunk kezdeményezte. Vagyis az *ostobaságot* mi követtük el. Vajha tehetnénk még egyszer ilyen pár *ostobaságot!* Talán ha más helyi organum kezdeményezi, akkor méltóztatott volna végtelen nemtetszését tetszésre redukálni, s meggondolni, hogy az *ostobaság* téteményezői között nemcsak minket tisztel, hanem az engedélyező egyházi és polgári hatóságokon kívül minden jótékony szívet s főleg a dicséretes készségű hölgyeket. Ha nem is magunk fölé, de az *ostobaságnak* patronái fölé pajzsot kellett emelnünk. A tanácsos úr durva kritikájának kiméletes kezelése lett volna az igazi bűn.

Különben megvalljuk — és most a tekintetes úr nyilatkozatát taglaljuk, — bölcsességét nem győzzük értelemmel. „*Kihallgatott!*” nyilatkozata ellenére azt mondja: magasztosnak ismer el minden mozgalmat, mely a szenvedő emberiség fájdalomának enyhítésére irányul. Mért nem lépett hát be többszöri szóbeli és írásbeli felhívás dacára sem a tüdőbetegeket támogató József Kir. Herceg Szanatórium Egyesületbe?

Vagy elég a szó is?

A sajtószabadságról irt igaza jó flastrom. Ujságcsipés ellen igen jól alkalmazták. Mi azonban mégis azt tartjuk, hogy az olyan véleménynek, milyen az Őné volt, szabad nyilvánítását kár volna nem terrorizálni.

A durvaságban egyébként tanácsos urral hasztalan versenyzünk.

Kérjük mindazokat, akiknek kezébe kerül lapunk és figyelemmel kísérik annak működését s hasznosnak látják törekvéseinket, lépjenek híveink sorába. *Ű* közügynek használ, aki előfizet a Selmecei Ujságra, mely *bátor, őszinte* harcosa Selmecebánya és Hontvármegye érdekeinek. Ízessenek elő, akiket emlékek fűznek ez ősi diák városhoz, a magyar Heidelberghez.

Ű selmecebányai előfizetések a szerkesztőségben fizetendők, a vidéki előfizetési díjakat a kiadóhivatal címére (Nádossy Ferenc Zólyom) kérjük küldeni.

Tisztelettel

a Selmecei Ujság
kiadóhivatala.

— **A vármegye Árpád emlékének.** Az őszi közgyűlésen elhatározta a vármegye közönsége, hogy honszerző Árpád fededelem szobrának költségeihez 100 korona adománnyal járúl.

— **Esküvő.** Folyó hó 11-én délután 3 órakor vezette oltárhoz Janczi Imre nagyági bányamérnök a helybeli német templomban Csepella Ferencz leányát Klotildot. Az esküvő után gazdag lakoma volt.

— **Ügyvédi költségek.** Tudvalevőleg az ügyvédi rendtartásnak egyik hátrányos oldala az is, hogy az ügyvédi díjak meghatározva nincsennek. Az ipolysági járásbírák a baj orvoslása végett október 20-án az ügyvédekkel együtt értekezletet tartottak, melyen a díjak magasságát közös

egyetértéssel taxative megállapították a gyakorlat érdekében. Kívánatos volna, ha a helybeli bírák és ügyvédek is így cselekednének. Ez a bírák, ügyvédek és közönség érdekében áll egyaránt és az ez irányban fennálló bizonytalanságnak, sok igazságtalan panasznak és kritikának vetne véget.

— **Meghívó.** A „József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület” Selmecebányai bizottságának választmánya f. hó 17-én délután 3 órakor a városház tanácstermében választmányi ülést tart, melyre a tagok ez uton is tisztelettel meghívotnak. A tárgysorozat a következő: 1., Jelentés a bizottság eddigi működéséről. 2., Tanácskozás a további teendőkről. 3., A hölgyek részére érkezett gyűjtőtáskák bemutatása.

— **A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter** 98421/1907. sz. leiratában értesítette a kir. tanfelügyelőségeket, hogy legközelebb valamennyi elemi népiskolát el fogja látni a Hymnus és a Szózat kottás falitáblájával — tárcája terhére.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter *Kadlec* Antal selmecebányai járásbírói díjnokot a selmecebányai járásbíróshoz írnokká nevezte ki.

— **Az ipolysági középiskola.** A selmecebányai kath. gimnáziumnak főgimnáziummá való kiegészítése után mozgalmat indított Ipolyság is egy középiskola felállítása érdekében. Amint értesülünk, a mozgalom, melynek élén a főispán állott, eredménytelen maradt, az ipolyságiak azonban ebbe belenyugodni nem akarnak és elhatározták, hogy erélyesebben fogják sürgetni.

— **A H. G. E. ülése.** A Hontvármegyei Gazdasági Egyesület e hó 5-én választmányi ülést tartott *Ivánka* István elnök vezetésével az egyesület helyiségében.

— **Törvényhatósági bizottsági tagok választása.** Hontvármegyében okt. 30-án volt a törvényhatósági bizottsági tagok választása. A hat évre megválasztott új megyeatyák a következők: Az apátmaróti választó-kerületben Kramár Sámuel, Rell Gyula. — A bakabányai választó-kerületben Czompó Ede, Szekan Samu. — A baráti választó-kerületben Alkér Antal, Jakus Sándor. — A báti választó-kerületben Kolpaszky Dániel dr., Kiszely János, Rózsa Zsigmond dr. — A berencsfalui választó-kerületben Welyarth Adolf, Paczolay Gusztáv, Zsolticzky Sámuel. — A nagyecsalomai választó-kerületben Bolgár István, Gáspár István. Az egegi választó-kerületben Somogyi Béla, Wilczek Vilmos gróf, Ivánka Oszkár. — A füzesgyarmati választó-kerületben Strnád Jenő, Juhász Lajos, Sümeg Hugó. — Az ipolysági választó-kerületben Podhragyai Mihály, Jagasich Sándor dr. — A kisgyarmati választó-kerületben Borsos Mihály, Sztampay Ferenc, Reiner Mátyás. — A korponai választó-kerületben Hollady Nándor, Machovits Izidor. — A litvai választó-kerületben Berényi István, Novotny János, Laky Károly. — A lukanényei választó-kerületben Drozd Pál, Battha László, Polcsák Endre. — A nagymarosi választó-kerületben Heincz Antal. — A palásti választó-kerületben Vajda Pál, Varju Sán-

dor. — A szalkay választó-kerületben Szajkó Gáspár. — A szebellébi választó-kerületben Vendégh Endre. — Az ipolyszécsénkei választó-kerületben Benedek János, Farkas Géza. — A szénavári választókerületben Csizmár Márton, Szlavik György, Kraffszky Ferenc. — A szokolyai választókerületben Kleinkauf Károly, Székely Zsigmond, Priender Ármin. — A felsőzsemeri választókerületben Fuchs János, Brestyenzky Alajos, Adamovits Sámuel. — A hegybányai választókerületben Fodor Vilmos dr., Litassy János, Nándory Pál.

— **Ünnepély.** A helybeli kir. kath. főgimnázium ifjusága szent Imre herceg születésének 900 évfordulójának emlékére f. hó 5-én ünnepélyt rendezett a következő műsorral: 1. Ének szent Imréről. Éneklí a gimnáziumi énekkar. 2. Alkalmi beszéd. Mondja Guba Pál gimnáziumi tanár. 3. Szent Imre ünnepén. Irta Szemlér Ferenc, előadja Poszpischil Béla VII. o. t. 4. Szent Imre herceg. Felolvasás. Olvassa Szmutyiny Béla VII. o. t. 5. A magyar ifjakhoz. Irta Hortobágyi József, szavalja Szitnyai Zoltán V. o. t. 6. Ének szent István királyról. Éneklí a gimnáziumi énekkar. Az ünnepély fényesen sikerült, amiben nagy része volt az ifjuság lelkes és kitűnő tanítómesterének, Guba Pál kegyesrendi tanárnak.

— **Drágasági pótlék.** Kádár Kálmán vámosmikolai ügyvéd, vármegyei törvényhatósági bizottsági tag indítványt terjesztett a megyei közgyűlés elé, hogy a tisztviselőknek drágasági pótlék adassék. Az indítvány folytán a vármegyeházán november 4-én rendkívüli közgyűlés lett tartva. A közgyűlésen a vármegye alispánja a közönség érdekeire való tekintettel a tisztviselők nevében a drágasági pótlékról lemondott. A szép és nemes elhatározás a vármegye tisztviselőinek, kiket erősen megéjeneztek még nagyobb tekintélyt szerzett. Kondor bizottsági tag a lemondás ellenére is ragaszkodott az indítványhoz és névszerinti szavazást kért. Többen kiemelték a tisztviselői karnak a nemzeti ellenállás idején szerzett érdemeit. A közgyűlés az indítványt ennek ellenére elvetette. 14 szavazattal 12 ellenében. Milyen mások ott a tisztviselők is, a közgyűlés is, a közönség érdeke ott döntő, nem úgy mint nálunk az érdekes csoportoké.

— **Zugirászat.** Köztudomásu, hogy a város tisztviselőinek egy része és a díjnokok nagy része zugirászattal is foglalkozik jövedelmeinek fokozása végett. Mint-hogy a zugirászat büntetendő cselekményt képez és erősen beleütközik a tisztviselőktől méltán elvárható kifogástalanságba, kérvény lett beadva a visszás állapot megszüntetése végett a polgármesterhez. Hír szerint a polgármester a köztudomásulag üzött zugirászat megszüntetése érdekében tiltó rendeleteket fog kibocsátani. Felette érdekes, hogy a városházán csak figyelmeztetés után veszik észre a tisztviselők gyengeségeit és a visszás állapotokat.

— **Tűzifa beszerzés.** Azokat, akik tűzifa szükségletüket a polgármesternél megfelelő időben bejelentették, felhívta a polgármester, hogy a tűzifát vegyék át a

szükséges mennyiségben. A hazavitetni szándékolt famennyiség árát 2—3 nappal előbb a városi pénztárban kell lefizetni, a kapott nyugtát pedig a számvévőségnél átadni, mely azt a fuvarosnak adja ki, az pedig a szentantali uradalmi fakertbe viszi s onnét a fát a lakásra fuvarozza, ahol az átvételt a megrendelőnek el kell ismernie. Elég csinos emberkinzás, ajánljuk, hogy a városházára mindenki olyan embert küldjön, aki már ősz s nem kell félnie a megőszüléstől.

— **Szinészeink.** *Mezey* Kálmán szinársulata jelenleg Besztercebányán időzik a helyi lapok szerint nagy sikerrel. A közönség méltányolja az igazgató áldozatkészségét, aki a legújabb darabokat hozza színre. Eddig a „Milliárdos kisasszony“, „Szép Ilonka“, „Bernát“, „Göre Gábor“, stb. került színre.

— **Országos vásár.** Zólyomban, f. hó 18-án azaz hétfőn juh- és sertés vásár, 19-én azaz kedden szarvasmarha-, ló- és kirakóvásár 1.sz.

— **Az elemi oktatás statisztikája.** Hazánkban a legújabb statisztikai adatok szerint 17.342 elemi népiskola terjesztői az általános népműveltséget. E számból 77.25 % felekezeti (13.396), 11.23 % állami (1.947), 9.73 % községi (1.687) és 1.79 magán (379) jellegű iskola van. Felekezeti iskolák között legtöbb a róm. kath. jellegű (5.520) 31.83 %, azután az ev. ref. jellegű (2.076) 11.97%, a gör. kath. jellegű (2.071) 11.95 %, az ág. hitv. ev. jellegű (1.398) 8.06 % elemi népiskola. Legkevesebb iskolájuk az unitáriusoknak van, mindössze 38. vagyis az összes népiskolák 0.22 %-ka. Ezen iskolákban összesen 29.657 rendes tanító és tanítónő méri a tudás elemeit.

— **Egy kis statisztika.** Vármegyénkben 173 elemi népiskola van; és pedig: 8 állami, 102 róm. kath., 47 ág. h. ev. 12 ev. ref., 1 izr. és 3 magánjellegű. A tanítók száma: 217.

— **A Máv. szénvásárlásai.** A magyar államvasut — hir szerint — a Ruhrvidékről származó mintegy 50.000 tonna wesztfáliai szenet vásárolt. Ezzel kísérleteket akarnak tenni gyorsvonatok fűtésénél. A kérdés az, hogy a szenet szállítani fogják-e, mert a Ruhr vidékén is nagy a vagon hiány.

— **Miniszteri rendelet.** Alsófehér megyében az inségesek felsegítésére kiosztott gabona árának visszatérítéséből eredő pénz oly takarékpénztár kezén vett el, melynek közigazgatási tisztviselők voltak igazgatósági tagja. Ez alkalmából a belügyminiszter a törvényhatóságokat arról értesítette, hogy a közigazgatási tisztviselői állás a takarékpénztári és pénzügyi igazgatói állásokkal összeférhetetlen s úgy rendelkezett, hogy a tisztviselőknek vagy az egyik vagy a másik állásról le kell mondania. Kíváncsisággal várjuk, hogy a miniszter e rendelkezése a közgyűlés elé lesz-e terjesztve s az milyen álláspontra helyezkedik.

— **Helyreigazítás.** Schelle Ilonka urhölgy neve a szedő elnézéséből kimaradt azon nemesszívű hölgyek névsorából, akik Altman Imre gazdasági tanácsnok által „ostobaság“nak minősített és a szegény

tüdőbetegek gyámolítását célzó gyűjtést a legnagyobb önfeláldozással vezették.

— **Pénzdrágaság.** Az összes európai államok bankjai a kamatlábat az utóbbi időben erősen emelték. Az angol bank 7½ %-ra, a német birodalmi bank és az osztrák-magyar bank 6%-ra. A pénzpiaccon a hosszú évtizedek óta nem tapasztalt kamatlábemelés óriási pánikot idézett elő s világszerte nagy gazdasági bukásokról regélnek. A papírértékek rohamosan esnek. Hazánkban a pénzháboru hullámai már szintén erősen éreztetik hatásukat. Attól lehet tartani, hogy a pénzpiacok forrongása nálunk is nagy károkat fog előidézni az egészségtelen hitelviszonyok és a szegénység folytán. A kamatlábak még most is óriási módon emelkednek. A bajt nálunk tetézik a jövő évi rossz termés kilátások.

— **A drágaság.** A bérkocsisok a viteldijak felemelésének engedélyezését kérelmezték a takarmány áremelkedése és a cselédek drágaságára való hivatkozással. Eddig engedély nélkül emelték, most engedéllyel még magasabbra srófolják a viteldijakat. Uram Isten! mi lesz ennek a vége.

— **Második termés.** A hosszantartó, meleg ősz itt-ott rendkívüli dolgokat hozott létre. Így a berek aljai szőlőben Sehó Fülöp gazdának árpatalóján a kihullott magvakból minden művelés nélkül erőteljes árpavetés kelletkezett, sőt a „vad“ árpa egészséges, fejlett kalászkot hozott, 26-32 szemmel, mi több: a kalászkok már kezdtek beérni s csak még egy heti meleg időre lett volna szükség, hogy egy föld egy évben két árpatermést adjon. A hirtelen beállott fagy azonban megghiusította a kánaáni reményeket.

IFJUSÁG.

Honvág.

Amikor rám borul a csillagos este
Búmat, bánatomat lassan elfeledve
Haza száll a lelkem az én falucskámba,
Ahová jöttömet most senki se várja,
Most senki se várja!

Talán éppen kondul a templom harangja,
Le az alvégre is elhallik a hangja,
Hányszor elhallgattuk ott édes kettesbe,
Az én jó Anyámmal csendben elmerengve,
Csendben elmerengve.

Mintha most is látnám buzgó imádságba
Az Úrnak kegyelmét türelmesen várva,
Amint rá-rátévedt egy-egy könny szemére
Áldja meg az Isten ezerszer is érte,
Százegzerszer érte!

Amint hó imája a végét elérte,
Tudom, a jó Istent ő csak arra kérte,
Hogy legalább néha, szendergő álmába,
Édes nyugováskor az ő fiát lássa,
Csak a fiát lássa!

Áldjon meg az Isten édes Anyám lelkem,
Angyalszárnyon mennék, bár lehetne men-

[nem,
Talán jobb is volna kicsiny falucskámba,
Ahová jöttömet most senki se várja,
Most senki se várja!

Petróczy Aurél.

A főiskolai becsületszék válaszmánya folyó hó 7-én *Kövesi* Antal főiskolai tanár elnöklésével ülést tartott, amelyen egyhangulag alelnököknek *Alliquander* Ödönt s jegyzőknékné *Biró* Lóránt dr.-t és *Molesányi* Gábort választották meg.

A főiskolai atletikai klub f. hó 8-án tartott tisztújító közgyűlésének eredménye: Elnök *Takács* János, alelnök *Onczay* László, művezető *Jurovich* Ottó, helyettes művezető *Erdődy* Miklós, vivómester *Erlicz* János, szertáros *Wisnyovszky* Ferenc, pénztáros *Modrovich* Ferenc, ellenőr *Schudich* Nándor, jegyző *Wilde* Kálmán. Választmányi tagok: *Asbóth* Pál, *Danilla*, *Kováts* Tivadar, *Rómez*. Választmányi póttagok: *Gösswein*, *Herepey* Árpád.

A diák-kongressus.

A budapesti egyetemek és főiskolák ifjusági elnökei, budapesti delegáltjai és a Magyar Országos Diák Szövetség központjának vezetősége november 6-án a Menza Akadémiában értekezletet tartottak, a melyen elhatározták, hogy miután a soros főiskola, Eperjes, az országos diák-kongresszust közbejött akadályok miatt nem rendezheti, a budapesti egyetemek és főiskolák november 27-től 30-áig tartják meg. Három tagu bizottságot küldöttek ki a kongresszus rendezésére, a mely bizottság hivatalos óráit délelőttönként az Egyetemi Olvasókör helyiségében (IV., Kaplony-utca 1.) tartja, a mikor az érdeklődőknek szívesen szolgál fölvilágosítással.

Szepesi Kör.

Folyó hó 4-én a „Szepesi Kör“ *Fleischer* Kálmán elnök vezetésével nedves estélyt tartott. A szakestély keretében megtartott „balekkesztelő“ estély vig hangulatban az éjjeli órákban ért véget.

Erdélyi Kör.

Az „Erdélyi Kör“ folyó hó 6-án *Schilling* Béla elnöklésével rendes közgyűlést tartott. Belső ügyeinek rendezése mellett a kör pártoló állást foglalt el azon eszme mellett, hogy a vidéki körök a hallgatóktól könyveket vásároljanak.

Dunáninneri Kör.

A „Dunáninneri Kör“ folyó hó 6-án nedves estélyt tartott. Jelen voltak: *Zólimi* Imre erdőmester, *Vörös* Ferenc tiszteletbeli főjegyző, *Surján* Kálmán és *Horváth* Károly városi erdőhivatali gyakornokok. A balekkeszteléssel összekötött szakestély *Marek* Sándor elnöklése mellett vig hangulatban éjjelig tartott.

Adomány a házalapnak.

Wankovits Lajos *Herrmann* Miksa főiskolai rektor utján 100 koronát küldött a főiskolai házalapra.

Nagylelkűség.

A városi közgyűlés a főiskolai ifjuság kérésére az immár tulajdonát képező Köri Otthon városi átírási illetékét kitevő 222 korona összegét kifizetését elengedte.

MULATSÁGOK.

Táncestély.

A selmecbányai kereskedő ifjak társulata f. hó 17-én rövid műsorú előadással összekötött táncestélyt rendez a városi vigadóban. Kezdeté este 8 órakor. Belépőjegy személyenként 2 korona.

Balek bál.

Az őszi évad szenzációja Selmecen lezajlott. Az első bál. A beköszöntő. Jóllehet rossz ómennel indult, mert hiszen 13 pár táncolta a bekezdő csárdást, az ómen nem vált be, mert a multság báli szakkifejezéssel élve „fényesen sikerült.” Kell-e ezt konstatálni, mikor a főiskolai ifjuság rendezte s mikor olyan bájos és kedves lady patronesse volt, mint *Herrmann Miksáné* urasszony. A bálon nagyon sokan voltak jelen urasszonyok, lányok s közéletünk jelesei.

A fiatal leányok

ha testileg gyengék, vagy csak muló betegségben szenvednek is, már régóta bizalommal viseltek a SCOTT-Emulsió iránt, mert fejlődésükre jótékony hatással van ez az izletes, könnyen emészthető

legjobb erősítőszert

Serdülőleányoknak minden alkalommal ezt a bevált, kitűnő szert kellene használniuk, amikor gyengék, fáradtak és kedvetlenek.

:: :: :: :: :: :: :: :: ::
Egy eredeti üveg ára 2-50 kor.
Kapható: minden gyógytárban.
Az Emulsió vásárlásánál a Scott-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.
:: :: :: :: :: :: :: :: ::

APRÓSÁGOK.

A városi urak gárdája.

Megállapítottuk a jövő évi költségvetésből, hogy 18000 lakosságú városunknak 300 állandó alkalmazottja van, akik a jövedelemként előirányzott 362082 K 39 f. bevételből és a pótdoból fedezendő 73565 K 56 f.-ből, összesen 435.647 K 95 f. pénzből szükös számítással 250 ezer koronát emésztenek meg a személyes javadalmakkal és járandóságokkal.

Egész számtani bizonyossággal lehet megállapítani, hogy a törvényhatóság megszüntetése, a külutcaknak nevezett külön községek elválasztása és a szorosán vett Selmecbánya városnak nagyközséggé való átalakulása esetén nemcsak az egész pótdobtól szabadulnánk, de a város jövedelmeiből évenként legalább 100.000 korona maradna. Ezen a megtakarított összegben játszva lehetne a németi—selmecbányai vasutat felépíteni.

Állításunkat legközelebb pontos kimu-

tatásokkal és számadatokkal fogjuk megvilágítani. A közönség látni fogja, hogy tulajdonképpen csak az urhatnáságnak, a városi uraknak vagyunk áldozatai s az anyagi haladásnak és boldogulásnak ezek legfőbb akadályai.

Botránnyosan borzalmas az a tény, hogy egy ilyen kis lakosságú város igazgatásához 300 ember és 250.000 korona szükös. A közönség vaksága határtalan.

Szerkesztői üzenetek.

A mama. A leányeladás gondjainak még kimerítetlen motivumait méltóztassék feldolgozni, mert kimerített témájú tárca olvasása után azt szokták gondolni az emberek, hogy nincs benne semmi. És tényleg.

HIRDETÉSEK.

Felhívás.

„Az első selmecbányai ing- és fehérneműgyár részvénytársaság” részvényeseit tisztelettel felkérjük, hogy az alakuló közgyűlés határozata folytán részvényeiknek f. évi december hó 1-én esedékes 30%-át és alapítási költség címén minden részvény után járó 5 koronát a selmecbányai kereskedelmi és hitelintézet részvénytársaságnál lefizetni sziveskedjenek.

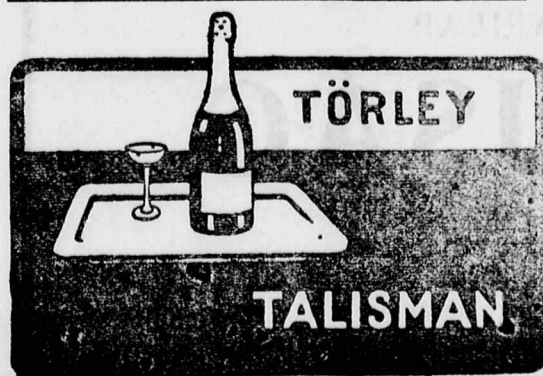
Megjegyezzük, hogy azon részvényesek, kik a fizetést a kitűzött határidőre nem teljesítik, a kitűzött határidőtől kezdve 6 százalékos késedelmi kamatot tartoznak fizetni. Amennyiben pedig valamely részvényes a fizetést a kitűzött határidőtől számított 30 nap múlva sem teljesít, az igazgatóság a késedelmeseiket a fizetésnek 8 nap alatti teljesítésére ajánlott levélben felhívja.

Azon részvényeket, melyekre a fizetés ekkor sem teljesítették, az igazgatóság semmiséknek nyilváníthatja és a megsemmisített részvények tulajdonosai a már teljesített befizetések tekintetében (a keresk. törv. 153. §. rendelkezéseinek fentartásával) minden igényüket elvesztik. Az igazgatóság a megsemmisítettek helyett új részvényeket bocsáthat ki; az ekként eredményezett többlet a társaság tartalékalapjához csatolandó.

Selmecbánya, 1907. évi november hó.

Teljes tisztelettel

1—4 „Az első selmecbányai ing- és fehérneműgyár részvénytársaság” igazgatósága.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a Réthy-féle

Pemetefü Cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-FÉLÉT kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak Réthy-félét fogadjunk el.

Dalmatin

A legjobb rovar- és féregirtószer 20, 30 és 50 filléres szabadalmazott dobozban.

Dalmatin

Takarékosság szempontjából rendkívül célszerű és a gummifecskendőt fölöslegessé teszi. Használatba kitűnő hatásáért és egyszerű —kezeléséért közkedveltségnek örvend.

Dalmatin

Minden fűszerkereskedésben és drogériában kapható.

Főlerakat: 220 5—1.

STELLA vegyészeti gyár
Ledermann D. Budapest, VII. Nefelejts-u. 39.

A jó gazdasszony,
rumot, likört, pálinkákat

jobban és olcsóbban készíthet

kompozíciókkal

otthon, keverés útján s csak 1/4 részébe kerülnek a készítettnek. Ezen kompozíciókat megbízhatóan csakis

Baros Gábornál

vehetjük. Az ország legrégebbi üzlete e szakmában

BUDAPEST, VII., Dohány-utca I. depot 40
Gyár: I., Városmajor-utca 42. (Sáját ház.)
Borászati és borbetétések elleni szerek gyára. Pincegazdászati gépek és eszközök raktára.

Arjegyzék és utasítás ingyen.

Nádossy Ferenc Zólyom.

Motorerőre berendezett könyvnyomda.

Könyvkötészet. Nyomtatvány-raktár. Ruggyanta-bélyegzők. Lapkiadóhivatal.

ALAPITTATOTT 1887.

TELEFON SZÁM 11.

MODERN GÉPEKKEL ÉS NAGY-
MENNYISÉGŰ BETŰANYAGGAL
FELSZERELT MOTORERŐRE BERENDEZETT

KÖNYVNYOMDÁM

MINDEN E SZAKMÁBA VÁGÓ MUN-
KÁT GYORSAN S PONTOSAN SZÁLLIT.

VÁLLALATOM A KOR SZINVONALÁN ÁLL
S A FELVIDÉK EGYIK ELSŐRANGU KÖNYV
ÉS MŰNYOMÓ INTÉZETE.

MUNKÁIM IZLÉSES, PEDÁNS KIVITE-
LÉRE NAGY GONDOT FORDITOK.

BUDAPESTEN

AZ EGYETLEN

FÜGGETLEN

ELLENZÉKI

NAGY NAPILAP

AZ UJSÁG

Előfizetési ára:

Egész évre 28 K — f. ||| Negyed évre 7 K — f.

Fél évre 14 K — f. ||| Egy hónapra 2 K 40 f.

Megrendelési cím : „AZ UJSÁG“ kiadóhivatala Budapest, VII. Rákóczi-ut 54.

BOGDÁNY

szerencséje

PÁRATLAN.

A m. kir. szab. osztálysors-
játékban nálunk nyertek:

602.000

koronát a 240 számra

602.000

koronát a 12698 számra

602.000

koronát a 85306 számra

602.000

koronát a 92044 számra

602.000

koronát a 98924 számra

400.000

koronát a 11119 számra

400.000

koronát a 76062 számra

200.000

koronát a 25534 számra

200.000

koronát a 27557 számra

200.000

koronát a 46006 számra

200.000

koronát a 92049 számra

100.000

koronát a 15630 számra

100.000

koronát a 20834 számra

100.000

koronát a 70169 számra

100.000

koronát a 79559 számra

100.000

koronát a 86860 számra

100.000

koronát a 94780 számra

90.000 koronát a 2407 számra

80.000 » » 27665 »

80.000 » » 60277 »

50.000 » » 36234 »

50.000 » » 93004 »

40.000 » » 266 »

40.000 » » 395 »

40.000 » » 27539 »

40.000 » » 117255 »

és ezenkívül sok sorsjegy 30.000, 25.000

20.000, 15.000, és 10.000 K nyert

BOGDÁNY S.

Fővárosi sorsjegyiroda R.-T.

Budapest, VI., Károly-körút 20.

Huzás november 21. és 23-án.

1/8 sorsj.	1/4 sorsj.	1/2 sorsj.	1/1 sorsj.
K 1.50	K 3.—	K 6.—	K 12.—

Vidékre utánvétellel vagy az összeg elő-
zetes beküldése után küldjük sorsje-
gyeinket.